

NORGES HØYESTERETT

Den 5. mars 2008 avsa Høyesterett dom i

HR-2008-00442-A, (sak nr. 2008/20), straffesak, anke,

A (advokat Gunnar K. Hagen)

mot

Den offentlige påtalemyndighet (statsadvokat Petter Sødal)

S T E M M E G I V N I N G :

- (1) Dommer **Flock**: Saken gjelder straffutmåling for unnlatt pliktig regnskapsførsel.
- (2) Sandefjord tingrett avsa 27. august 2007 dom med slik domsslutning:

”A, fødd 27. november 1968, blir dømd for brot på rekneskapslova § 8-5 første ledd første straffalternativ og bokføringslova § 15 første ledd første straffalternativ til fengsel i 21 – tjueein – dagar.

A betaler ikkje sakskostnader.”
- (3) Etter at domfelte hadde anket over tingrettens bevisvurdering under skyldspørsmålet og straffutmålingen, avsa Agder lagmannsrett 16. november 2007 dom med slik domsslutning:

”A, født 27. november 1968, dømmes for overtredelse av regnskapsloven § 8-5 første ledd første straffalternativ og bokføringsloven § 15 første ledd første straffalternativ til fengsel i 21 – tjueen – dagar.”
- (4) Dommen ble avsagt under dissens, idet to meddommere fant at en betinget fengselsstraff kombinert med ubetinget bot ville være en tilstrekkelig straff.
- (5) Domfelte har anket lagmannsrettens dom til Høyesterett. Anken gjelder straffutmålingen.
- (6) *Jeg er kommet til at anken bør tas til følge.*

- (7) Domfelte drev i den perioden som omfattes av tiltalen – årene 2004 og 2005 – enkeltmannsforetaket B. Virksomheten besto i oppføring av tilbygg/påbygging av hus og øvrige snekkeroppdrag. Han arbeidet i det vesentlige alene, men leide av og til inn hjelp. Samlet for disse to årene er omsetningen opplyst å være ca. 1,4 millioner kroner. Virksomheten ble avsluttet som følge av konkursåpning 10. mars 2006.
- (8) Virksomheten var således av en slik karakter at domfelte var pliktig til å levere næringsoppgaver etter ligningsloven og omsetningsoppgave etter merverdiavgiftsloven. Han hadde følgelig også bokføringsplikt etter § 2 annet ledd i bokføringsloven (lov nr. 73/2004) og for året 2004 etter tidligere tilsvarende bestemmelser i regnskapsloven (lov nr. 56/1998).
- (9) Det er opplyst at domfelte overholdt sin plikt til å innlevere nærings- og omsetningsoppgaver. Dette skjedde ved summering av de bilag for inntekter og utgifter som forelå, og som han fortløpende satte inn i permer. Noen ytterligere form for regnskapsførsel skjedde imidlertid ikke. Det ble således ikke ført "kassabok, dagbok, kontobok, hovedbok og årsoppgjørsvok", jf. § 6 i regnskapsloven 1977 og spesifikasjoner etter senere bestemmelser i bokføringsloven § 7. For virksomhet av denne karakter er det ingen revisjonsplikt.
- (10) Domfelte har i sin forklaring for lagmannsretten gitt uttrykk for at han ikke kjente til hvilke krav til regnskapsførsel/bokføring som gjaldt, og at han etter å ha rådført seg med andre gikk ut fra at det han gjorde, var tilstrekkelig. Lagmannsretten konstaterer at han i det minste har opptrådt uaktsomt.
- (11) I dommen i Rt. 1996 side 905 uttaler Høyesterett at forsømmelse av regnskapsførsel i næringslivet må ses på som et alvorlig straffbart forhold. Det fremheves at regnskapet både har betydning for virksomhetens kreditorer og for den offentlige kontroll ved fastsettelse av skatter og avgifter. I tillegg fremheves den betydning regnskapene vil ha for den regnskapspliktige selv ved styringen av virksomhetens økonomi. Det siste blir i den foreliggende sak illustrert ved åpningen av konkurs i 2006.
- (12) Ved straffutmålingen må det legges vekt på de objektive sider ved det straffbare forhold, og da først og fremst omfanget, herunder varigheten av den virksomhet som ikke er regnskapsført. I dette tilfellet er det tale om en næringsvirksomhet med en årlig omsetning på ca. 700 000 kroner over en periode på to år. De aktuelle straffebestemmelsene rammer den forsettlig og uaktsomme vesentlige overtredelse av regnskaps-/bokføringsplikten. Domfeltes overtredelse er i dette tilfellet så vidt omfattende at den i utgangspunktet tilsier en ubetinget fengselsstraff.
- (13) Forsvareren har fremhevet at saken er særegen idet domfelte i den aktuelle perioden, til tross for de manglende regnskaper, har sørget for å innlevere nødvendige oppgaver for utmåling av avgift og skatt. De straffbare forhold han er dømt for, er følgelig ikke begått i den hensikt å unndra avgift og skatt, noe lagmannsretten heller ikke har funnet grunnlag for mistanke om.
- (14) Jeg er enig i at overtredelse av de straffebestemmelser som er aktuelle i vår sak, ofte vil skje i kombinasjon med straffbare overtredelser av ligningsloven og merverdiavgiftsloven, og generelt sett er det et moment at brudd på

regnskapsbestemmelsene kan være ledd i forsøk på å skjule annen økonomisk kriminalitet. Dommen i Rt. 2004 side 1074 er et eksempel på en ren overtredelse av regnskapslovgivningen. Domfelte i den saken hadde imidlertid også overtrådt ligningsloven og merverdiavgiftsloven, men ileggelse av tilleggsskatt førte til at tiltalen for disse overtredelsene ble trukket tilbake. Høyesterett fastsatte under dissens straffen til ubetinget fengsel i 60 dager. Mindretallet på to dommere stemte for samfunnsstraff og la noen vekt på tidsforløpet og domfeltes psykiske helsetilstand.

- (15) Jeg er kommet til at vilkårene for å ilegge samfunnsstraff, jf. straffeloven § 28 a første ledd, er oppfylt i vårt tilfelle. I tillegg til at virksomheten ikke har vært så omfattende som i saken fra 2004, viser domfeltes håndtering av bilagene at den manglende regnskapsføringen ikke synes å være en del av et samlet opplegg med henblikk på å unndra avgift og skatt. Også på dette punkt atskiller vår sak seg fra saken i 2004.
- (16) Den subsidiære fengselsstraff skal svare til den fengselsstraff som ville blitt idømt uten samfunnsstraff, jf. straffeloven § 28 a tredje ledd bokstav b. I tråd med den fengselsstraff som lagmannsretten har utmålt, fastsettes den subsidiære fengselsstraffen til 21 dager. Det er i praksis vanlig at timetallet for samfunnsstraffen ved de kortvarige straffer settes noe høyere enn antall dager subsidiær fengselsstraff, jf. Rt. 2003 side 456. Jeg er kommet til at 36 timers samfunnsstraff kan være passende i dette tilfellet. Også gjennomføringstiden bør ved de kortvarige straffene settes lenger enn den subsidiære fengselsstraffen, og gjennomføringstiden kan passende settes til 90 dager.
- (17) Hensett til domfeltes økonomiske situasjon, finner jeg det ikke riktig å idømme en bot i tillegg til samfunnsstraffen, slik straffeloven § 28 a sjettede ledd gir adgang til.
- (18) Jeg stemmer for denne

D O M :

I lagmannsrettens dom gjøres disse endringer:

Straffen settes til samfunnsstraff i 36 – trettiseks – timer. Gjennomføringstiden skal være 90 – nitti – dager. Den subsidiære fengselsstraff settes til 21 – tjueen – dager.

- (19) Dommer **Gussgard:** Jeg er i det vesentlige og i resultatet enig med førstvoterende.
- (20) Dommer **Coward:** Likeså.
- (21) Dommer **Øie:** Likeså.
- (22) Dommer **Gjølstad:** Likeså.
- (23) Etter stemmegivningen avsa Høyesterett denne

D O M :

I lagmannsrettens dom gjøres disse endringer:

Straffen settes til samfunnsstraff i 36 – trettiseks – timer. Gjennomføringstiden skal være 90 – nitti – dager. Den subsidiære fengselsstraff settes til 21 – tjueen – dager.

Riktig utskrift bekreftes: